

**Секція 5. СТВОРЕННЯ КРЕАТИВНОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ
ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

**КАЗКОТЕРАПІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЗДРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

О.Компанець, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: А.В.Хіля, кандидат педагогічних наук, асистент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

**FAIRYTALE THERAPY AND FORMING HEALTHY SAFETY COMPETENCE FOR
YOUNGER SCHOOLCHILDREN**

О.Компанець, third-year student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Стаття присвячена питанням формування здоров'язберігаючої компетентності молодших школярів через використання арт-терапевтичних технологій. Серед основних технологій арт-терапії нами розглянути питання використання казки та її різновидів у початковій школі. Окрему увагу в статті приділено питанню практичного застосування елементів казкотерапії у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: казкотерапія, здоров'язберігаюча компетентність.

Abstract. The author emphasizes to the issues of forming healthy competence of younger schoolchildren through the using art-therapeutic technologies. Among the main technologies of art therapy we consider the using fairytales and their varieties in primary school. Particular attention is paid to the issue of the practical application of the elements of fairytale therapy in the educational and upbringing process.

Keywords: fairytale therapy, healthy safety competence

В останні роки освіта в Україні зазнала значних реформ. Сучасна освіта – це творчий підхід вчителя до навчально-виховного процесу; вміння виявляти інтереси кожної дитини та розвивати її здібності; задовольнити потребу в розвитку психологічних та розумових особливостей учня. Це важкий та довготривалий процес, через це діти дуже перенавантажені, на їхній розумовий та психологічний розвиток впливає чимало як позитивних так і негативних факторів. Тому першочерговим завданням сучасного педагога є, крім навчання та виховання, збереження та зміцнення здоров'я учнів.

Сучасний педагог має володіти та вільно орієнтуватися в широкому арсеналі прийомів, технологій та методів роботи з дітьми. Одним із таких методів є метод казкотерапії, який здавна використовувався в народній педагогіці і на сьогодні сформувався в окрему наукову течію. Про що свідчить низка науково-методичних праць зарубіжних (І. Вачков, О. Копитін, Т. Зінкевич-Євстігнеєва, О. Хухлаєва та інші) та вітчизняних (О. Вознесенська, О. Деркач та інші) вчених, дослідників та педагогів практиків.

Казкотерапію розглядають як метод педагогічної та психологічної допомоги особистості, який сприяє її соціалізації, адаптації, корекції та профілактики проявів особистості, а також реабілітації, регуляції, розвитку та мобілізації ресурсного потенціалу із використанням метафоричних ресурсів у формі казки. Даний метод – це процес «пошуку сенсу, розшифровка знань про світ і систему взаємовідносин; утворення зв'язку між казковими подіями та поведінкою в реальному житті; перенесення казкового змісту в реальність; активізації ресурсів, потенціалу особистості» [1, 50]. Окрім того, як зазначає О. Деркач, «казкотерапія – це вчення і мова одночасно. Вчення – тому що казки, притчі, легенди, міфи зберігають інформацію про те, як люди шукають, переживають наявність чи відсутність загальнолюдських цінностей: Любові, Віри, Істини, Співробітництва,

Самодисципліни, Гідності. Мова – тому що захоплюючий сюжет легко сприймається, засвоюється, запам'ятовується. А, значить, легко засвоюються і запам'ятовуються основні цінності, і душа людини наповнюється добром» [3, 53].

Так, у сучасному суспільстві до загальнолюдських цінностей відносять здоров'я нації та кожної окремої людини, оскільки це значима складова розвитку, формування та становлення особистості, а також показник добробуту, благополуччя, психічного та емоційного самопочуття. Про це свідчить також і те, що невід'ємною частиною уроку сьогодні є використання здоров'язберігаючих технологій, що полягають у «вихованні в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цілісну систему, посиленні відповідальності за власне здоров'я та здоров'я оточуючих» [6, 77-78].

Прикладом використання елементів казкотерапії є змістовий модуль «Фізичне здоров'я» запропонований А.Хіля, в межах якого розглядаються питання здорового способу життя, корисних і шкідливих звичок, значимості здоров'язберігаючої поведінки (дотримання правил здорового харчування, фізичної активності, особистої гігієни тощо). Окрема увага приділяється формуванню навичок самостійного догляду за своїм тілом [8, 140]. У представленому змістовому модулі виконуються заняття «Звички», «Розклад дня», «Правила країни Здравоярії» під час яких казка допомагає діагностувати, впливати та розвивати особистість дитини.

Для підвищення ефективності використання цієї терапії вчителю варто використовувати декілька видів казок залежно від ситуації, адже казки можуть бути художніми, дидактичними, психокорекційними, психотерапевтичними або медитативними. Як зазначає Т. Зінкевич-Євстігнєєва:

- основна відмінність художніх казок від медитативних, психокорекційних, психотерапевтичних та дидактичних полягає в тому, що останні створюються психологами та педагогами для досягнення конкретної мети, але, не зважаючи на це, є високохудожніми творами;

- медитативні казки створюються з метою зняття психоемоційної напруги, накопичення позитивного життєвого досвіду та створення оптимальних («ідеальних») моделей взаємин між людьми, для розвитку особистісного потенціалу дитини тощо;

- казки, що створюються педагогами для подачі чи засвоєння навчального матеріалу, називаються дидактичними. Завдяки дидактичним казкам у школярів формується позитивне ставлення до навчального процесу, що значною мірою активізує пізнавальний інтерес, уяву та підвищує навчальний потенціал дитини;

- метою психокорекційних казок є безпосередній вплив на поведінку дитини (під корекцією в даному випадку розуміється «заміщення» неефективного стилю поведінки на більш продуктивний), а також створення умов, за яких дитина свідомо замислилася б над деякими аспектами своєї поведінки [9, 162].

На нашу думку, в сучасній школі увага вчителя має бути направлена не лише на успішність учня в оволодінні знаннями, але й на його психо-емоційний та психо-фізичний стан, можливість проявити себе не лише в навчальній, а й позаурочній діяльності. Вчитель за допомогою здоров'язберігаючих технологій, зокрема, казкотерапії, має допомагати учням у збереженні їхнього здоров'я, підтриманні внутрішнього балансу та емоційного комфорту. Обираючи казки відповідно до означеної мети і вікового розвитку дитини, вчитель може досягти успіху у вирішенні багатьох проблем, попередити їх виникнення, що є головною метою застосування казкотерапії в початковій школі.

Список використаних джерел:

1. Колосова О. В. Інноваційні технології навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами / О. В. Колосова // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті сучасних освітніх парадигм : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв. – Вип. 6. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2017. – С.49-51.
2. Голюк О. А. Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових

компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі / О.А.Голюк / Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії // Зб. тез. доп. / Редкол.: В.В.Засенко, А.А.Колупасва, Н.І.Лазаренко, З.П.Ленів. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 79-82.

3. Деркач О.О. Педагогіка творчості: Арт-терапія та казкотерапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу: Навчально-методичний посібник. – Вінниця, ВДПУ, 2009. – 89 с.

4. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.

5. Лазаренко Н. І. Формування в дітей з функціональними обмеженнями індивідуальної системи знань сенсожиттєвого характеру засобами арт-терапії / Н. І. Лазаренко, А. В. Хіля, А. М. Коломієць // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2017. - Вип.13. – С. 124-156.

6. Лук'янченко М. Формування здоров'язберігаючої компетентності учнів: проблеми та перспективи / Микола Лук'янченко // Молодь і ринок. – №2 (85). – 2012. – С.76-79.

7. Хіля А. В. Специфіка формування соціальної компетенції у дітей з функціональними обмеженнями (у розрізі Вінницької області) / А. В. Хіля // Становлення і розвиток педагогіки. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 23-24 грудня 2016 року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 150-152.

8. Хіля А. В. Виховання у дітей з функціональними обмеженнями ціннісного ставлення до життя засобами арт-терапії : дис. на здобуття наукового ступеня : канд. пед. наук спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 339 с.

9. Зінкевич-Євстигнеєва Т. Д. Тренінг з казкотерапії. – СПб.: ТОВ «Мова», 2006. – 176 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

К.Корчинська, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н.Ю.Родюк, кандидат філологічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF RELATED SPEECH OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN

K.Korchinska, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкрито сутність зв'язного мовлення молодших школярів. Окреслено психолого-педагогічні основи розвитку зв'язного мовлення учнів початкової школи. Показано, як потрібно зацікавити дітей на уроках мови, використовуючи інноваційні технології.

Ключові слова: зв'язне мовлення, інноваційні технології, розвиток зв'язного мовлення, комунікативна компетентність, навчально-мовленнєва діяльність.

Abstract. The essence of related speech of younger schoolchildren is disclosed in the article. The psychological and pedagogical bases of the development of related speech of primary school pupils are outlined. It shows how to get children interested in language lessons using innovative technologies.

Key words: related speech, innovative technologies, related speech development, communicative competence, teaching and speech activity.

Мова – явище унікальне. Вона є засобом спілкування, збереження і засвоєння знань, формою обміну інформацією, вона є відображенням національно-духовної культури людини. Однією з головних цілей навчання мови є забезпечення високого рівня комунікативної компетенції. Тобто формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка буде володіти вміннями та навичками вільно користуватися усіма засобами мови, засвоїть культуру мовлення. Саме на це спрямована мовна освіта в Україні.